

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Petelin.



Na vzhodu se še ni jelo jasnit
in že se po dvorišči razlega glasen
„kikeriki“ mladega petelina. In
glej! komaj se je oglasil, berž mu
odgovarja z gerčavim „kukuruku“
sosedov stari péteh, temu se zopet
oglasi tretji in tako gré naprej po
vseh vasi. Petelinov glas nima prav
za prav nič posebnega v sebi, pa
vendar mora biti ljudem po godu,
ker petelinu pravijo v nekterih
krajih, da je pevec. — Petelinov
jutranji glas zbudi pridnega na
delo, lenemu je svarilo, da je pre-
šel čas spanja, in tolaži bolnika, ki
je že težko štel dolge ponočne ure,
obetaje mu nov veselejši dan. Zató

so pa tudi visoko nad line pri cerkvah postavili petelina v znamenje, da življenje preneglo dirja v dolgo večnost, kakor dnevi naglo tekó, ki je petelinovo petje oznanja.

Ko je dan napočil, zletí petelin z gredi ali pa iz kakega drevesa na dvorišče, poravna zmeršeno perje po sebi, ogleda se z bistrim očesom okoli sebe, stopi z eno nogo malo naprej, mahne s perotnicama, stegne vrat in krepko zadoni njegov glas ter zbudi vse tovarše po okolici. — Petelin je pa tudi zares lep ptič, mogočen in ošaben gospod med kuretino. Le poglej ga, kako gizdavo se véde, kako moško prestavlja noge, kakor bi bilo vse njegovo. Ako gre skozi duri, ki bi je jezdec s konjem lahko prejezdil, vselej glavo naprej nagne, da bi se ne zadela s prelepim svojim grebenom. Pa je tudi zares lepa in gosposka njegova obleka. Rudeč, lepo nazobčen greben mu krasi glavo kakor plamenena krona, in tudi rudeči viseči podbradek ni kar si bodi. Živo oko se mu sveti kakor bi se v njem iskre utrinjale. Svetlo perje, vzlasti na vratu in v zavihanem repu mu se kaj lepo spreminja na solncu, posebno mu se pa pristojno vihate dve sabljasto zakrivljeni repni peresi, in da je vitez ves gotov, ima verhi tega na nogah še lepe špičaste ostroge. — Kedar kokoši zapusté svoje prenočišča, berž jim gré petelin naproti, je spodobno pozdravlja in je začne voditi po dvoru. Petelin ima vse svoje kokoši rad in bi vsem rad dobro storil. Ako je našel kje kako zernice, hitro skliče vse svoje pute skupaj in vsaka mora nekaj

dobiti; a vendar se ne sme nobena popred zernica dotakniti, dokler on sam ne začne. Zarés je gospodar, kolikor ga je; on ljubi in varuje svoje piške, in je vedno pripravljen se za-nje tudi hudo bojevati. Ako namreč stranski petelin med njegove sili, izlije se domačemu ves žolč in pokaže se strašnega borilca. Komaj zagleda na svojem dvoru tujega prederzneža, mahne s perotnicama, ljubeznjivo pogleda svoje tovaršice, za ktere gré v boj, postavi greben po konci in plane nad nasprotnika. Piške pa boječe se, mirno gledajo svojega branitelja. Petelinu se nakeršči perje na vratu, iz oči mu serši divji ogenj, močno ostrogo vzdiguje, da bi ž njo nasprotnika poderl ali pa mu persi razparal. Dolgo in terdovratno se dajeta, dokler jim ne začne moč omagovati in peroti počasneji mahati. V zadnji strašni bor si vzameta vso moč in silno planeta skupej. Kakor toča padajo kervavi udarci in kmalu teče kri iz vratú in glave. To podré nasprotniku serec; nekoliko postoji, potem steče s potepenim repom v kak kot, milosti proseč, pa tudi od tod zbeží, da bi se rešil. Se vé, da včasih tudi domačin kremplje brusi v berzem begu in potem tujec gospodarstvo prevzame za nekaj časa. Boj je končan, in zmagovalec, čeravno ves kervav, skoči na zid in z glasnim petjem radostno naznani svojo zmago. Petelin lahko učaka 15 do 20 let, navadno se pa poprej zakolje, kajti kolikor starši je, toliko terje in pustejšje je njegovo meso.

Deljivost.

S pravimi pripomočki se dá vsako telo na manje dele razdeliti. Najbolj terdo kamenje na cesti razdrobé v prah čez nje derdrajoči vozovi, in mlinski kamni zméljejo žitno zernje v drobno moko; kovine spremení pila v drobne terščice, kladivo je stolče v tenke listke, dajó se tudi raztegniti v nitke, ki so tanje od lasú. Voda v posodi se lahko razdelí na posamne kapljice in vsaka kapljica se da razprostreti prav na široko. Čez nekaj časa se zmočena stvar zopet posuši, ker se voda izpari; pri tem se spremeni v tako neznano drobne delke, da jih posamnih še videti ne moremo več. — Les se dá cepiti, lomiti, rezati itd., les se dá v več koscev razdeliti, les je tedaj deljiven. Kamen se dá razbiti, zbrusiti, zmleti t. j. v več majhnih koscev razdeliti, tudi kamen je deljiven. In vse, karkoli pogledaš, se dá razdeliti, in ako je reč še tako majhna, misliti si vendar lahko moreš, da je sestavljena iz več koscev, iz več delov, v ktere se dá razdeliti. Vsaka stvar, vsako telo je deljivno, deljivnost je torej občna lastnost vseh teles. Deljivnost je brezkončna. Pomisli samo kako droben je prah, ki se ziblje po zraku, kterega celó ne vidiš. Koliko ga je v zraku, že iz tega lahko spoznaš, da se miza, omara ali kako drugo hišno orodje kmalu opráši, ako tudi prav pridno brišeš in čediš, nič ne pomaga. Gospodinja se večkrat čudi in pravi: „Jaz ne vem, odkod da se prah zmiraj jemlje, kar sem malo poprej pobrisala, je že zopet vse prašno. Vsaj so vendar okna zaperta!“